

REDACTOR
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ—JUDEȚUL ALBA DE JOS

MANUSCRISELE NU SE
INAPOIAZĂ.

Unitatea

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 50 Lei

Pe 6 luni . . . 26 Lei

Pe 3 luni . . . 14 Lei

Numărul 1 Leu

Pentru inserate se plătește 2 lei de șir garmond.

La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate.

Momente.

Hristos a înviat! — Aniversara învierii din morți a Mântuitorului lumii trezește de nou în întreaga lume creștină sentimentele de adâncă reculegere sufletească, pe cari le încearcă de veacuri. Deodată cu începutul primăverii, sărbătoarea Fastilor ne dă, an de an, îndemnuri curate și sfinte pentru începerea unei noue vieți, tot mai vrednice de numele Celui ce a spus pe cruce cuvintele: »Mi-e sete... de sufletele voastre! Dar precum după ploaia binecuvântată, ce se revarsă prin sf. mistuni populare asupra câte unei parohii, rodul atârână în cea mai mare parte de zelul și însuflețirea preotului, care este păstorul comunei, întocmai așa atârână progresul și dezvoltarea unei întregi biserici, dela felul cum conducătorii ei înțeleg și se pricep să exploateze spre binele tuturor: bogăția harurilor ce se revarsă asupra turmei în această ziua, pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într'însa». Fie deci ca »sărbătoarea sărbătorilor» din acest an să însemne pentru biserica noastră română unită: începutul unei mai adânci înțelegeri a misiunii mărețe, pentru care-i menită. Fie ca curățându-ne în pragul acestei sărbători de anumite păcate și omisiuni ale trecutului, să muncim cu toții din toate puterile pentru luminarea »noului nostru Ierusalim».

* * *

Neamul întreg o așteaptă aceasta. Căci neamul nostru e bolnav. Sufletul păturei noastre intelectuale — și aceasta este conducătoarea firească a destinelor țării — s'a infectat de-a binele de mișmele ucigătoare ale celor mai cumplite boale sociale: lipsa de conștiință în îndeplinirea datorințelor și parvenitismul. Acțiunea acestei molime a progresat chiar într'atâta, încât în organismul încă viguros al neamului se și simte de pretotindeni o puternică reacțiune. Privind spre Golgota suferințelor sale, țara întreagă așteaptă o înviere, așteaptă pe cel ce poate să-i zică cuvântul mântuitor: »Incede-te în mine, eu am biruit lumea!» Și dacă ochii tuturor încep să privească tot mai stăruitor spre biserică, îndemnând-o să se încingă la lupta cea mare împotriva necredinței și a imoralității, înscamă, că poate s'o facă cu bună nădejde... Petru care s'a lăpădat astăzi de dânsa, va fi ca mâine la picioarele ei, plângându-și păcatul cu lacrimi amare.

* * *

O bună garanță pentru reculegerea noastră ca neam, ni-o ofere și marele congres internațional dela Genova, unde reprezentanții luminați ai tuturor neamurilor s'au strâns la sfat: pentru învierea Europei și a lumii întregi. Se vor revizui aici greșelile ce s'au strecurat, în chip firesc, în tratatele de pace, se vor înfiripa de nou vechile legături de sprijin și ajutor reciproc și, dacă Domnul va vrea, »lupul și mielul» vor sta iarăși împreună la muncă pe care-o așteaptă omenimea întreagă. — »Paștile Domnului, Paștile!»

Pentru înviere.

(—) »Săvârșitu-s'af. Abia s'a rostit cuvântul ce pecetluia tragedia mântuitoare de pe Calvar, ceriul senin al Ierusalimului s'a întunecat, fulgere au spintecat văzduhul dela o margine la alta, s'au despiciat stâncile și mulți morți au eșit din morminte. Sufletele visătoare ale orientailor le-a cuprins groaza tainicului, le apasă ca plumbul nesiguranța clipei următoare. — În inimile celor buni s'a năruit o lume de nădejdi și de așteptări, s'a zdrobit o împărăție clădită dintr'o mare de idealism și însuflețire curată: împărăția luminii. A biruit ura și întunerecul. »Și noi credeam, că El e cel ce va mântui pe Israel...» — Doare ei, mâna de biruitori, dacă mai au și câte un zimbet hain, triumfător pe buzele invinețite de agitațiile zilelor. De-acum nimeni nu le va mai striga în adunări: fățarnicilor, cari amăgiți poporul. De acum vor stăpâni neturburat!

De ce această răsturnare a rosturilor firii, de unde involburarea sufletelor? Isus Nazarineanul a murit pe cruce! Nu mai este în Ierusalim acela, care întrupează pacea și armonia. Dumnezeu-Fiul nu mai e în Ierusalimul sufletelor.

*

E veche istoria. Și s'a învit de atâtea-ori în viața singuraticilor și a popoarelor, încât o știu azi și copii: non est pax impiis, nu-i fericire acolo, unde nu sălășluiește Dumnezeu.

Ori de ce e turburată în adâncurile ei țara noastră? Peste fața ei mândră s'a lăsat de mult văl cernit, țesut din patimi. Și noi credeam...! Câte n'am crezut! Și câte nădejdi a trebuit să îngropăm. Nu le plângem. Inima însă ni se strânge de durere când Pilații zilelor palmuesc dreptatea, Irozii cearcă să stoarcă minuni dela Dumnezeu, atât de provocător merg pe calea ruinei. Ne cutremurăm când vedem pe cărturari asmuțind poporul, semănând ură în inimi, și ne înfiorăm când farisei cu gândul la câștig țes fără milă și rușine vălul greu al fărădelegilor, atmosfera năbușitoare, ce sugrumă viața, nădejdea și silința după mai bine. Amețim pe marginea prăpastiei și se aud glasuri în noapte, ce cobesc a moarte.

De ce? »Am pierdut pe Dumnezeu!» ne-o striga zguduitor mai ieri un bărbat cu gândul cinstit (»Patria» Nr. 79). Nu mai locuiește în noi duhul lui Hristos. Am ucis pe Isus în inimile noastre și cu el s'a stins lumina din noi, setea după sfere senine, adevăr, milă și dreptate. În noi purtăm iadul! Focul lui ne arde. Azi știm, că amar este nouă că ne-am lăpădat de Domnul Dumnezeuul nostru. Și, dacă vom urma așa, va fi vai peste vai!

* * *

Dumineca celor dintâi Paști! Ierusalimul se învalui într'o mare de văpaie. Lumină nouă a răsărit lumii: Hristos a înviat din morți!

Credeți voi, cari ați șovăit, fiți neclățiți voi, desnădăjduiților, în sufletele cărora s'a pogorit învierea! Strigați între neamuri că moartea a murit, Hristos a înviat, ca lumea cea nouă viață să aibă și mai multă, tot mai multă, să aibă!

*

Și noi? Până când vom geme în robia patimilor și vom dibui în întunec? Ura ne va stăpâni de-apururi și nu vom înceta a bate cărările morții?

Până atunci, până când nu se vor scâldea și sufletele noastre în văpaia învierii. Atunci vom fi vii, când unul pe altul ne vom îmbrățișa cu strigarea: a înviat Hristos, El viează în noi, duhul Lui străbate așezămintele noastre, lumina Lui e în gândiri și dragostea Lui în bătaia inimilor. Indărât dar la Hristos, la Dumnezeu, cât mai curând!

Restriștea în care ne sbatem ne-a învățat acum, preoți și laici, să mărturisim întru un glas: trebuie să-L aducem iar pe Dumnezeu în mijlocul nostru, să vieze în noi Hristos. Și tot mai stăruitor se aude strigarea: Biserica să vină în mijlocul nostru și să ne mântuiască!

*

Biserica? Dar de ce ne-a lăsat să ajungem în halul acesta? Dacă am pierdut pe Dumnezeu, oare nu e de vină și biserică?

Vina o poartă alții. Oameni și împrejurări. Sunt, netăgăduit, și între preoți vânzători, ca Iuda. Cu purtarea lor au desonorat preoțime și biserică. Resplata le va veni. Dar neasemănat mai mulți sunt nepreoții, intelectuali în primul rând, cari cu purtarea și cu vorba au lovit în biserică, au semănat ură contra preoților. Gândiți-vă la campaniile electorale! — Și de vină sunt guvernele, cari accentuiază într'una rolul mântuitor al bisericii pentru neam și țară, dar instituțiile ei le lasă să se dărapene, școala o statifică, preoților le dă un bruş de pâine amară, deși toate s'ar putea acoperi pe ușor din milioanele risipite într'o singură campanie electorală, spre otrăvirea sufletelor.

Este totuș îndreptățită o întrebare: dacă a lucrat și lucrează biserică într'adevăr din toate puterile pentru împărăția lui Hristos și dacă a știut alege calea cea mai potrivită timpului și împrejurărilor?

Să nu vorbim de vremile apuse. Le judecă istoria, care afirmă, că biserică a susținut neamul. Dar acum, în război și după război, lumea și vremile s'au schimbat. O știam și noi și am spus-o de atâtea ori. Durere, n'am tras toate consecințele din această constatare. Știam, că trebuie să dăm un asalt puternic împotriva răului adunat în suflete în zilele negre din tranșee, să scuturăm pe oameni din letargia ce i-a cuprins, să dăm rosturi și căi

noue de fericire celor înfrigurați după o lume nouă. Mai ales lumină multă, adevărată și credință, convingeri religioase conștiente trebuia să sădăm în suflete.

Noi am rămas cei vechi. Predicăm și catehizăm, ca mai de mult, spovedim pe oameni la Paști și pe patul de moarte. Incolo ne vedem de gospodărie. În trecut a mers și așa. Preotul a fost martir, care prin însuși existența lui era o predică vie. Stâncă, care prin însuși faptul statorniciei în cinste și lege a fost pentru alții izvor de apă vie, lumină pusă pe vârful muntelui. Azi însă nu ajunge atât. Trebuie să fim râul de munte, care curăță și înviează mocirla vieții; trebuie să fim apostoli. Câți apostoli are întunerecul și ura, toți trebuie să ne găsească în față. Lângă fiecare crîșmă o casă de lectură și în coastele fiecărei șezători o societate de cultură creștină. Predici, misiuni, cursuri de analfabeți, case de lectură, șezători culturale, societăți și reuniuni pii, spovedanii dese ș. a. ar trebui să lovească ca ropotul grindinei sufletele amorțite.

Căci este evident: nu ne vom putea impune principiile, până când marea majoritate a credincioșilor nu le va practica conștient. Nu vom putea salvagarda interesele bisericesti și naționale punând în diferite posturi politice și administrative cele mai bune puteri de muncă, cari ar trebui să împlinescă o misiune internă, religioasă. Nu vom putea reforma viața publică decât printr'un partid politic alcătuit nu din preoți, ci din laici, cari cred și trăiesc după Evanghelie.

Nu facem recriminări. Aceste constatări vreau să fie un îndemn mai mult spre trezirea la o nouă viață, mai avântată, mai elevată. De dragul ei nu ne vom teme de reformele, care se impun. Le-a și luat în program viitorul conciliu.

Și nu vom uita, că sufletul reformelor este: *viața sufletească mai bogată, mai intensivă a clerului*; să fie mai viu duhul lui Hristos în servitorii altarelor. De aceea regularea exercițiilor de pietate pentru cler: mărturisire deasă, meditații, exerciții spirituale, ore canonice chiar, cari modificate și potrivite împrejurărilor ar

trebui făcute obligatorii, apoi controla activității pastorale ș. a. sunt chestiuni cel puțin așa de importante, ca raportul dintre biserică și stat. Dela norocoasa rezolvire a lor atâră eficacitatea tuturor celorlalte întocmiri.

Să învie dar Hristos mai întâi în preoți, apoi în biserică și neamul întreg. Atunci va îmbrăca țara haina luminată a învierii și vălul cernit al patimilor se va destrăma ca negura în fața soarelui. Acest gând și dor să ne pătrundă de câte-ori ne vom întimpina în aceste zile sfinte cu creștinescul: Hristos a înviat! pentruca în curând să se poată răspunde, că și la noi, cu adevărat a înviat!

Inapoi spre cele sfinte. Sub titlul acesta publică ziarul „Patria” din Cluj, în numărul său din prima zi a săptămânii patimilor, un articol asupra căruia am crezut, că nu e bine să trecem pur și simplu la ordinea zilei. Este neiscălit, dar judecând după concepția adânc creștină care îl pătrunde dela un capăt la altul, credem a nu greși dacă spunem că el a ieșit din peana directorului aceluia ziar, a dlui. *Ion Agârbiceanu*.

„Zi de zi, ni-se spune întrânsul, și ceas de ceas ne împiedecăm, ne dăm peste cap, ne zbatem pe loc, ne risipim forțele, ne primejduim însăși existența noastră ca neam dintr'un motiv care e azi în ochii tuturor: *Nu mai avem nimic sfânt! Nu mai avem conștiință*. Nu mai facem deosebire între bine și rău, între lege și ilegalitate. *Nu mai avem Dumnezeu și nu ne mai rușinăm de nimic*. Ținta imediată să fie atinsă, prin orice mijloace! Lucrurile ce se petrec în viața noastră publică și cari — o spunem cu multă durere — nu sunt izolate, ci formează un întreg sistem din cele mai condamnabile, justifică de fapt pe deplin afirmația, că ceice le fac „*nu mai au în sufletul lor pe Dumnezeu*”. „Căci, așa urmează cu multă dreptate autorul, unde e Dumnezeu acolo e lumină și sănătate morală; acolo-i conștiință care cântărește toate gândurile, vorbele și faptele; acolo e viu simțul pentru legi și drept, acolo e demnitate omenească ce nu se lasă spurcată de instinctele animalice;

acolo e o sete a sancțiunilor, o responsabilitate și o voință neclintită de a valorifica adevărul”.

Se impune deci o regenerare a vieții noastre publice, de aici dela rădăcină. Și autorul, amintește ce-i drept între mijloacele de îndreptare și, educația, școala și cultura”, dar se vede bine, că nu are mare încredere în ele. Adevăratul mijloc de asanare îl vede în *biserică*, care trebuie să-și strângă toate forțele vii de care dispune și să înceapă fără amânare marea operă de salvare morală și națională. „Răul ce ne mănâncă, amoralitatea care a dus până la înșensibilitate în materie de lege, drept, cinste și responsabilitate — e atât de mare, încât a devenit un imperativ național eșirea bisericii pe teren, fără întârziere”. Autorul amintește apoi de congresele ordinare de după Paști ale bisericii ortodoxe, și mai ales *aproiatul nostru conciliu provincial*, „în programul căruia găsește puncte, cari sunt în directă legătură cu misiunea de azi a bisericii”. Și încheie cu nădejdea, că biserică va ști să asculte porunca vremii, care pentru ea este în aceeași vreme și o poruncă divină.

Inapoi deci spre cele sfinte! Lozinca aceasta este în programul de viață al bisericii noastre și de aceea nu ne îndoim un singur moment, că prin toate acțiunile ei, dar mai ales prin hotărârile aproiatului conciliu, ea va ști să corăspundă în măsură tot mai mare așteptărilor tot mai pronunțate, pe cari un neam întreg le pune într'ansa.

Statificarea învățătorilor. Așa se cheamă soluția „genială” a guvernului tuturor „competențelor”, prin care crede a fi „aranjat” chestiunea școlilor noastre confesionale.

Fără a mai sta de vorbă cu autoritățile legale ale acestor școli, și fără a răspunde măcar la memoriile ce i-s'au trimis în repetite rânduri din partea acestora, guvernul actual a tăiat „nodul gordian” cu o singură trăsătură de peană, declarând *statificat pe toți învățătorii ambelor biserici românești din Ardeal*. În radicalismul său prepotent, el a mers chiar până acolo, că despre această „tăietură gordiană”, despre răpirea celor 1400 de învățători,

□ □ Foiața „Unirii”. □ □

Un cuvânt arhieresc.

Din prilejul sfintelor sărbători ale Paștilor, Preasfințitul Iuliu al Gherlei a trimis clerului și credincioșilor săi un frumos cuvânt pastoral, pe care ne simțim îndemnați să-l publicăm pe de-antregul.

El este următorul:

Cântare de învingere, ruptă din adâncul sufletului creștinătății, răsună de pe buze credicioase în: »Hristos a înviat».

Azi creștinul adevărat, cuprins de fiorul vieții, a cărei biruință o prăznuiește, este stăpânit de o nouă viață. Viața Mântuitorului lumii Hristos Isus, care cu moartea pe moarte călcând a înviat din morți, pătrunde ființa sufletului luminat de credință și-l trezește la adevărata viață. Trebuie să-l trezească la o nouă viață. Zadarnică este învierea Ce'ui întâi trezit din morți pentru aceia, întru a căror suflet El n'a înviat, în a căror inimă El nu trăiește. Căci Hristos Isus pentru aceea a murit și a înviat, pentru ca și cei morți prin El să învieze. A venit în lume, singur Mântuitorul ne-o spune, pentruca viață să avem și încă din prisosință să avem. Dară viață adevărată, viața Dumnezeului nostru, care este izvor a toată viața; viață neperitoare, veșnică.

Această viață este cunoștința lui Dumnezeu, a veșnicului Adevăr. »Aceasta este viața

veșnică, zice Domnul în sfânta Evanghelia sa, ca să Te cunoască pe Tine singurul Dumnezeu și pe care l-ai trimis, pe Isus Hristos (Io. 15, 3).

Această cunoștință a adevăratului Dumnezeu a pierit din multe suflete. S'au depărtat dela Părintele lor prin păcat și astfel au rupt legătura vieții cu El. Și pentru aceasta mulți dintre ceice azi cântă biruința vieții, nume au că sunt vii, numele de creștin cu care se împodobesc, dară sufletește sunt morți. Se plinește anume cuvântul Domnului din Scriptură: »Poporul acesta cu buzele mă cinstește și inima lor departe este de mine» (Io. 29, 13).

Azi este zi de bucurie și de veselie pentru învierea Domnului din morți. Și cântăm cu Biserica întregă: »Aceasta este ziua, care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într'ansa». Cu toate acestea, câtă durere nu trebuie să simțescă inimile noastre, când vedem mulți, rătăcind departe de căile bune ale poruncilor lui Dumnezeu. Câți dintre aceia, cari, mănâți de valul fericirii adevăraților creștini, stăpâniți de fiorul amintirilor din trecut, au îmbrăcat și ei haina de sărbătoare a trupului și au alergat, pentru odată în an, la biserică părinților lor, n'au îmbrăcat însă haina de sărbătoare a sufletului, care este curățenia.

S. Maică Biserica, pentru a pregăti sufletele la împărtășirea fericirii praznicului »Invierii», a rânduit postul mare chemând credincioșii la curățirea sufletului prin sfânta taină a poșăinții. Cu frica lui Dumnezeu, cu credință și cu dragoste i-a chemat apoi, să se apropie de

păharul vieții. Fericii cei ce au ascultat acest glas chemător. Ei au gustat și au văzut că bun este Domnul. Ei împărtășesc deplin fericirea zilei »Invierii», în viața nouă la carea au înviat. Câți sunt însă aceia, cari au rămas nemișcați de glasul vieții. Și cu toate acestea, altă cale a mântuirii nu este, nici pentru omul singuratic, nici pentru familie, nici pentru sat și nici pentru țara întregă, decât ascultarea cuvântului Adevărului veșnic.

Nu este altă cărare spre viață decât împlinirea poruncilor sfinte. »Dacă vrei să intri la viață, ține poruncile» ne spune Domnul Isus. Răul zace chiar aci, că azi chiar poruncile nu vrea nime să le cunoască și să le împlinescă. O trufie sălbatică a cuprins sufletele multora, încât nici a auzi nu voiesc de porunci. Se rezvrătesc în suflet împotriva atot ce cere ascultare, fără de care nici în viața de toate zilele bună rânduială nu poate să fie. Și bună rânduială noi dorim să domnească întru toate. Incepând cu sufletele noastre, vrem să instăpânim liniște și pace, mângâiere și fericire în familie și în casa noastră, în satul nostru și în țara întregă. Gândul sfânt are dară să se nască azi în sufletul fiește căruia dintre noi, de a ne îndrepta pașii spre calea bineplăcută lui Dumnezeu, a împlinirii poruncilor lui. O ferbinte rugăciune să se ridice din adâncul inimei noastre: »Inimă curată zidește întru mine Dumnezeule și spirit drept inoiește întru cele din lăuntru ale mele» (Ps. 50, 12).

Să nu desnădăduiască nime, de cumva ar

creșcuți de biserică, *nici măcar n'a încunoștințat* pe cei ce poate totuși aveau anumite drepturi la o procedură mai puțin sumară și desigur mai puțin sfidătoare.

Feliul cum s'a purces în această chestiune este, după părerea noastră, un „unicum“ în istoria învățământului din lumea întreagă. Școlile noastre confesionale — trebuie s'o recunoască oricine — au fost în trecut, sub era ungurească, adevărate fortărețe ale limbii și simțirii române. Și dacă este așa, evident, că nu acum după izbândirea visului secular vor preface nizuințele lor culturale în acte de trădare de neam și de țară. Este deci lămurit, că nu așanumite „interese superioare de stat“ au prezidat la această procedură incalificabilă. Din cauza lor se puteau atinge cel mult școlile confesionale ale minorităților, dar aeste n'au fost atinse și învățătorii acestora n'au fost statificați!

Motivul este deci altul: *scoaterea școlilor de sub influința bisericii, și subjugarea bisericii românești intereselor de partid ale politicianismului*. Gândul acesta al liberalismului omoritor de conștiință a căutat să se impună și pe aiurea. Și dacă între el și biserică s'a pornit o luptă, ea s'a dat totdeauna pe față și unde a biruit vremelnice, acest dușman al bisericii a purces consecvent, luând întreagă răspunderea situației: a tăiat radical, statificând școlile, și confiscând averile ei. Dar asta pe linia întreagă! La noi, dușmanul este laș: se teme de o luptă culturală și de aceea nu îndrăznește să porceadă radical, nu are curajul să se atingă de școlile minorităților, ci se mulțumește doar cu măsura ridicolă și atât de semnificativă pentru situația noastră politică: de-a statifica persoanele, cari stau în serviciul școlilor române. Și aceasta nu prin lege, ci prin un simplu decret, ascuns și el prin cele arhive ale revizoratelor și directoratelor atât de multiple!

Nu, asta nu se poate! „*Între astfel de împrejurări, biserică nu poate considera de legală statificarea învățătorilor săi!*“ A spus-o deja un episcop și vor trebui s'o spună ca mâine cu toții, pentru că altfel ne vom trezi ca

poimăine că un nou decret va veni să statifice și pe preoți.

Pentru ce nu?! Ar fi aceeași situație, cu deosebirea doar, că ridicolul ar fi mult mai invederat!

O bună inovație. Citind concursurile publicate mai nou în „Curierul Creștin“, organul oficial al eparhiei gherlane, am găsit, că afară de documentele obișnuite la alte concursuri (absolutor teologic și atestat de serviciu dela forul imediat superior), se mai cere și altceva. Și iată ce: »1. Extras autentic din protocolul școlar despre catehizarea elevilor de școală, iar în cazul că școala n'a funcționat, atestat oficios că copiii totuși au fost catehizați. 2. Extras autentic din protocolul predicilor de pe ultimul an încheiat“. Se mai spune apoi, că toate cererile la cari nu se vor alătura și aceste documente nu vor fi luate în considerare.

N'am urmărit, dară lucrul acesta s'a cerut și până acum, dar dacă a fost regretăm că n'am observat până acum această binecunoscută inovație. Obligamentul predicării cuvântului pentru mari și mici este o datorință primordială a chemării noastre preoțești și dacă privitor la împlinirea acestei datorințe avem canoane foarte frumoase, dar cari se caleă cu atâta ușurință, este cu atâta mai rău. Se impune deci controlul cel mai sever și de aceea salutăm cu multă bucurie inovația din concursurile eparhiei gherlane.

Că în alte eparhii de ce nu se face la fel, nu știm. Dar știm, că ar fi bine dacă în toate s'ar introduce, în mod obligator ca și matriculele, *protocolul de predici*, supus celui mai strict control pe timpul vizitațiilor canonică protopopești și arhieresti.

Altfel ne zbatem de geaba!

Cetiți și răspândiți:

„Unirea!“

GOLGOTA *).

»M'a iubit și s'a dat pe sine pentru mine«. (Gal. 2, 20).

Cu adevărat m'ai iubit, și te-ai dat pe tine pentru mine Mântuitorul meu! (Gal. 2, 20).

Durerile din grădina Getsimani au trecut; Anna și Caiafa, Pilat și Irod și-au rostit judecata; bătăile cu sbiciu, încoronarea cu spini, drumul spre Golgota, răstignirea — s'au sfârșit toate.

Mântuitorul lumii atârnă spânzurat între chinurile cele mai grozave pe lemnul rușinei, între doi tâlhari. Jur împrejur se îmbulzește o mulțime mare de oameni curioși, fără milă, batjocoritori și bârfitori.

Sângele curge. Membrele se scutură din când în când de durere. Capul obosit zădarnic caută loc de odihnă. Ori încărău își îndreaptă ochii, nu vede decât dușmani infuriați, prietini fricoși, plebe brutală, un popor nerecunoscător, crunt, nebun. Urechile n'aud decât hule, vătămări, înjurături, blesteme, bucurii răutăcioase și amenințări răzbunătoare.

„Doamne, adauge-ne nouă credință!“ (Luca 17, 5).

„Tu ești, Hristos, fiul lui Dumnezeu celui viu!“ (Matei 16, 16).

Da — acest răstignit, care atârnă gol, batjocorit, părăsit și gata de moarte pe lemnul crucii — este *Dumnezeu!* Dragostea față de noi l-a făcut să sufere toate acestea; grija de mântuirea sufletelor noastre l-a îndemnat, să ne dea astfel de învățături despre prețul lumii acesteia.

Credincios pururea șieși, același pe Golgota ca și în Betleem și Nazareth, Isus desprețuiește mărirea pământească, desprețuiește bogăția, nu vrea să știe de plăcerile senzuale — îmbrățișează mai bucurios sărăcia, suferința,

*) Păr. Iuliu Maior, profesor la liceul de băieți din Blaj, ne-a pus la dispoziție acest capitol de actualitate tradus din minunata lucrare a P. Adolf von Doss S. I., *Gedanken und Ratschläge*, gebildeten Iünglingen zur Beherzigung (Herder; ed. XVI. 1907), pe care se gândește s'o scoată întreagă în traducere românească. N. R.

fi întârziat cu îndreptarea sufletului său. Mântuitorul ne spune că n'a venit să vindece pe cei sănătoși, ci pe cei bolnavi, nici să caute pe cei drepți, ci pe cei păcătoși. Nu este târziu nici-când a da ascultare chemării tainice, ce ni-se șoptește la inimă, pentru a ne îndrepta pașii pe cărarea cea bineplăcută lui Dumnezeu. Sufletul adevărat creștinesc nu poate trăi în alt gând decât acela al Domnului Isus. Acesta este duhul smereniei și al blândeței, duhul supunerii și al ascultării. »S'a făcut ascultător până la moarte, iara moartea crucii« (Filip 2, 8). Pentru ispășirea păcatului, născut din nesupunere și neascultare, a venit Mântuitorul în lume, arătându-ne calea smereniei și a blândeței, pentru a ajunge la fericire, la pace.

Lumea se frământă și se zolește și suferă și se chinuște, cercând fericire și liniște pe alte căi. Caută și insetează pace întru toate și peste toate. Și pacea nu-i este dată, căci calea liniștei și a păcii a părăsit-o când s'a depărtat dela Dumnezeu său și dela împlinirea poruncilor lui. Glasul chemării Mântuitorului Isus spre adevărată liniște și pace, răsună și azi după două-zeci de veacuri: »Veniți la mine toți cei osteniți și însărcinați și eu vă voi odihni pe voi« (Mat. 11, 18). Toți, toți câți vă părăndați în decursul veacurilor, veniți la mine toți. Oare mai rostit-a cineva cândva acest cuvânt, pentru a îndruma la liniște, la ușurare.

Și iată și calea iubirii mei. »Luați jugul meu peste voi și învățați dela mine, că blând sunt și smerit cu inima și veți afla o-

dihnă sufletelor voastre« (Mat. 11, 29). Blândețe și smerenie pentru a afla liniștea sufletului. Iată calea spre mult insetata liniște a sufletelor. Azi s'a instăpănit în lume o trufie ucigătoare față de toți. Azi nu se mai poate bucura fără să supere și să jicnească pe aproapele său. Azi drepturile unuia sunt asuprirea fratelui său. Sufletele acestea, cari vecinic se frământă în grijile vieții, odihnă nu pot afla decât luând calea învățaturii blândului Mântuitor. În locul jugului chinuitor al patimilor, cari ne frământă sufletele, să luăm jugul lui Hristos, dând ascultare chemării lui. »Căci jugul meu este bun, și sarcina mea ușoară« (Mateiu 11, 30). Ce cuvinte alinătoare sunt acestea, preaiubiți credincioși, și câtă mângâiere nu varsă în sufletul obosit al bietului muncitor, care-și poartă cu chin sarcina vieții. Câtă putere nu împrumută el dela Dumnezeu Mântuitor, în numele căruia poartă sarcina ce-i este rânduită!

Să alerge dară tot sufletul obosit și trudit la acest izvor de liniște și pace. Apropiati-Vă de Dumnezeu și se va apropia de voi. Intoarceți-vă la Dumnezeu vostru prin părere de rău și mărturisire și alergați la paharul vieții, împărțându-vă din viața Celui Înviat din morți. Gustați și vedeți că bun este Domnul. Părăsiți căile urii și ale nedreptății. Fiți fiii luminei și faceți dreptate. Pentru aceea »eșiti din mijlocul lor (a celor fărădelege) și vă osebiți, zice Domnul, și de necurat să nu vă atingeți și eu voi primi pe voi Și voi fi vouă Tată și voi veți fi mie fii și fete, zice Domnul atotputernicul«. (II. Cor. 6, 17—8).

Ca fii și fetele lui Dumnezeu să ieșim din marele praznic al Invierii Domnului, împăcați cu Părintele ceresc, curățiți în sufletul creștinesc, îmbrăcați în haina dragostei lui Dumnezeu și a fratelui nostru, treziți la viață adevărat creștinesc. Puneți hotărâre tare în suflet, a nu vă abate nicicând dela calea datorințelor voastre de creștini; preotul întru vestirea cuvântului Domnului, mai ales prin împlinirea lui, iar credinciosul întru ascultarea și împlinirea lui.

Paștele Domnului sunt astăzi. Pomenirea lor sfântă se face în toate Duminecile anului. După truda și zoala săptămânei alergați în toate Duminecile și Sărbătorile la casa Domnului și sorbiți puterea nouă din acelaș izvor al Invierii. Aceasta să fie hotărârea fiește căruia, ca rod neperitor al marelui praznic ce-l prăznuim.

Nu trebuie să petrecem Sărbătorile ca într'un vis. Trebuie să le trăim. Aceasta o facem, dacă sorbim puterea de viață ce din belșug se revarsă în aceste zile sfinte în forma darului ceresc. Vom simți atunci, că Mântuitorul Isus, biruitorul morții, ne-a dăruit și nouă viață veșnică. Vom putea atunci, fericiți în suflet, să răspundem: »Adevărat a înviat«, și acest răspuns cucernic va fi închinarea vieții noastre sfinte Invierii Lui.

»Hristos a înviat!« »Deci, Fraților, bucurați-vă, fiți desăvârșiți, mângâiați-vă, aceeaș cugetați, pace să aveți; și Dumnezeu dragostei și al păcii va fi cu voi« (II. Cor. 13, 11).

»Darul Domnului nostru Isus Hristos cu voi cu toți« (Filipeni 4, 23). Amin.

micimea și pe aceste tovarășe credincioase ale vieții sale și le face acum însoțitoare și la moarte.

Câtă mărime, câtă plăcere, câtă fericire trebuie să fie în sărăcie, în micime și în suferință, dacă leagănul și crucea Fiului omului, și tot ce a fost între acestea, se leagă atât de strâns de ele!

Ranele, pe cari le-au pricinuit neamului omenesc *poftetele cele de multe feluri*, erau prea mari; era lipsă deci de un leac extraordinar. *Prejudecățile*, cari s'au lăsat între oameni, *prețuirea exagerată* a fapturilor, mai cu seamă a celor ce linguesc ambițiunea și sensualismul, și-au făcut rădăcini prea adânci; a fost lipsă de o dovadă întemeiată pe fapte a însuși preînțeleptului Dumnezeu, pentruca să se ridice de pe ochii noștri vălul, care ascundea dreptatea, și pentruca să dispară orbirea, care făcea nesigur și mortal oricare pas al nostru în această vale a plângerii.

Leacul ni-s'a dat, dovada e adusă.

Sfântă cruce, în care singură este mântuire, sfântă Cruce, tu amvon elocvent al dreptății, predică, strigă neîncetat, ridică-ți vocea asemenea unei trimbițe și propovăduiește unei lumi înebunite judecata unui Dumnezeu-om, care moare în forma aceasta!

Sfântă cruce, pe care sângerează dragostea veșnică, cât de înfocat îți intinzi tu brațele tale sfințite, pentru ca să îmbrățișezi întreaga omenime și să tragi pe toți (Ioan 12, 32) la acela, care le-a suferit toate acestea pentru noi.

Da — pentru noi, da — pentru tine, tinere, a ales și a suferit Mântuitorul această viață de renunțare, această moarte de chinuri, — și el să nu poată conta la marinimia noastră, să nu aibă drept la *marinimia ta*?

Iubitu-te-a și datu-s'a pe sine pentru tine — și tu să nu vrei să-l iubești, tu să nu te dai pentru el?

Deși Isus nu pretinde aceeași jertfă dela *fiecine*; cu toate acestea — tu pusuți-ai vreodată chiar serios întrebarea, ce anume jertfă pretinde el dela tine și oare pentru care e gata să-ți dăruiască și grația de lipsă?

Și oare dela nimenea dela *absolut nimenea* să nu se pretindă vre-o jertfă, care să fie egală cu jertfa Mântuitorului? Pentruce o iubire atât de mare? Pentruce acest exemplu, atât de cu neputință de urmat?

Mântuitorule răstignit, a cărui ochi ce se stâng, așintiți în ora aceasta importantă fix și atât de întrebător asupra mea, ce să fac?

Inapoi mea un trecut, care mă îndeamnă la pocăință, poate la pocăință foarte serioasă, un șir întreg de ani pierduți în nelucrare, ani cari trebuie aduși la cale, o viață goală, lipsită de fapte, în care n'am lucrat aproape nimic pentru vecinicie; *înaintea mea*, într'un viitor mai mult ori mai puțin apropiat, viața vecinică de pe celalalt tărâm, în care, întrucât mi-e merit iadul, mă așteaptă o nefericire de nedescris, o viață viitoare, care mare parte, ba poate numai singur, dela alegerea carierei mele depinde; *deasupra mea*, la căpătâiul meu, un Dumnezeu-om, care moare de bună voie pentru mine, din ranele nenumărate ale căruia chiar acuma curge cea din urmă picătură de sânge, Isus al meu cu brațele întredeschise, Dumnezeuul meu și totul meu, care m'a iubit și s'a dat pe sine pentru mine (Galateni 2, 20), Mântuitorul meu, al cărei marinimie provoacă la luptă marinimia mea: — o Doamne al luminii și al puterii, ce să fac?

Ajutoarele pentru preoții deficienți, văduvele și orfanii de preoți, acordate de stat pe anul 1921/2, sunt asemnate și avizul a sosit la Blaj săptămâna trecută. Asemnarea s'a făcut după următoarea cheie: pentru preoții deficienți câte 1200 lei; pentru văduve câte 800 lei; pentru orfani câte 540 lei.

L-au prins...

L-au prins... și ce aveau să-i facă
Pe muntele Golgotei să-L târască
Pe Mielul blând, ce pace ne vestise —
L-au prins răutăcioși plini de ură
Și Iuda, cel corupt, cu spumi la gură,
Pe fața sărutându-L, îi surise...

L-au dus cu ei, bătându-L pe ntre cute
Și nimeni nu era să-L mai ajute.
Și fața îi ardea ca două focuri;
Urechile-i prindeau urite șoapte,
Și văile vuiau sinistru'n noapte
De hohote de hulă și batjocuri!...

L-au dus cu ei, și mintea omenească
Sentință i-a adus — să-l ristignească!
Și vulgul sta cuprins de nerăbdare
Să prindă pe Hristos — Mântuitorul
Să-l chinuie —, iar Iuda vânzătorul
Pe ascuns se pregătea de spânzurare...

L-au dus cu ei... și muntele Golgotei
Gemea adânc de ne'ndurarea gloatei,
Ce cuie înfigea în carne vie.
Iar când Hristos muria în chinuri grele,
Lovit, străpuns de mâinile rebele,
Pământul s'a mișcat din temelie!

Mormintele de veacuri se goliră,
Căci morții înviând le părăsiră.
Și soarele s'a 'ntunecat de odată —
La poala crucii Maica-Preacurată,
De singura-i nădejde despoiată,
Plângea mereu cu inima ntristată...

T. Megieșan.

Chestiunea divorțului.

In ședința din 14 Iulie 1921 a Senatului s'a discutat proiectul de lege, care venea să modifice pentru Bucovina un articol din codul civil austriac obligator acolo, în sensul că: „Legea admite desfacerea căsătoriilor din cauze temeinice”. Se știe, că biserica noastră nu admite divorțul, și astfel a fost firesc, că punctul de vedere al bisericii catolice să fie expus în cursul discuției pentru a se împiedeca generalizarea unei legi atât de păgubitoare binelui țării, ori măcar pentru a se lămurii odată și în parlamentul român motivele pentru cari catolicismul întreg nu poate încuviința divorțul sub nici un cuvânt.

Discuția a susținut-o I. Preasfințitul mitropolit Vasile al Blajului, arătând în două ședințe, că adevărul este pe partea bisericii noastre. Și fiindcă divorțul admis de biserica ortodoxă pentru toate motivele încuviințate de legile civile ale țării, este motivul celor mai multe defecțiuni dela noi, am socotit că e bine să dăm aici câteva părți mai însemnate din discursul arhieresc rostit la Senat.

Mănecând din constatarea, că „baza societății este familia” și că „soarta statului este strâns legată de aceea a familiei”, părintele mitropolit Vasile atinge în treacăt o chestiune istorico-canonice pusă în discuție de raportorul legii, trecând apoi la dezvoltarea părții dogmatice a întregii probleme.

În această ordine de idei arată înainte de toate, cu argumentele cunoscute, că legătura căsătoriei este o taină, care nu consistă în „benedicțiunea bisericească”, ci este însuși contractul de căsătorie, ridicat de Mântuitorul Hristos la demnitatea de sacrament. Pentru a

dovedi, că aserțiunea raportorului legii, care acuză biserica romană, că ea ar interpreta greșit sf. Scriptură, nu este întemeiată, pâr. mitropolit trece apoi la analiza textelor scripturali cari privesc această chestiune.

„Dar înainte de toate, spune vorbitorul, mi-ar plăcea să fac o chestiune preliminară, și anume:

Oare se greșesc biserica aceasta, catolică, în interpretarea textelor referitoare la căsătorie, ea, care avut și are atâtea sute de milioane de credincioși, și cred că admiteți și dvoastre că mulți dintre ei sunt popoarele cele mai luminate? E cu putință ca oamenii aceștia luminați să fi ținut și să țină la o explicare greșită, pe care o dă Biserica despre indisolubilitatea căsătoriei, mai ales dacă luăm în socotință greutățile cari isvoresc din indisolubilitatea căsătoriei și din poftetele neînfrânate ale pasiunilor omenești? E posibil ca Biserica aceasta, care a văzut atâtea cazuri triste și atâtea necazuri, provenite din indisolubilitatea căsătoriei, să nu-și tragă pe seamă și să nu revină, ci, dimpotrivă, să rămână neînduplecată, cu inimă de piatră în fața indisolubilității căsătoriei? I-ar fi așa de ușor să o facă, dacă ar fi posibil, și s'ar scăpa și de porecla de tirană ce i-se dă de către unii. Dar nu! Ea stă neclintită și nu vrea să cedeze. Mai bucurios lasă să se piardă împărății întregi, ca Anglia sub Henric VIII, și în loc să spună: te las să te desfaci de soția ta legitimă, ea spune categoric: Non possumus!

Ei bine, judecând cu mintea, este posibil ca o instituțiune, care spune că este dela Hristos, să tiranizeze în forma aceasta pe bieții oameni, să nu permită divorțul și mai bine să lase să se prăpădească națiuni întregi decât să permită divorțul pe care, după părerea contrară, l-ar putea permite? E evident că nu. Și dacă această Biserică persistă, totuși, pe lângă indisolubilitatea căsătoriei, ea trebuie să aibă motive cari nu-i îngăduie, ea trebuie să fie adânc convinsă că nu se poate desfaca căsătoria.

Arată apoi, folosindu-se de Biblia de București, ediția sf. Sinod, și mănecând din iocurile cele mai clare (I Cor. 7, 10—1 și Rom. 7, 1—3) pentru a trece apoi treptat la acele a căror interpretare întimpină anumite greutăți (Marcu 10, 2—12; Luca, 16, 18 și Mateiu 5, 31—2 și cu deosebire 19, 3—11), că este voia expresă a Mântuitorului Hristos, ca legătura căsătoriei creștine să nu se poată desfaca — decât prin moarte.

Punctul cardinal al chestiunii, și pe care razimă întreagă doctrina bisericii ortodoxe, este textul dela Mateiu 19, 9 unde se spune, că: „Oricine își va lăsa muierea sa, afară de cuvântul de curvie, și va lua alta, preacurvește”.

„Aici am ajuns, spune mitropolitul, în labirintul părerilor și interpretărilor. Să le luăm pe rând și să vedem cari se pot admite ca probabile și cari nu.

Unii sunt de părere, că în cuvintele acestea nu s'ar trata despre divorț, ci despre părăsirea muierii, care curvise înainte de căsătorie, și pe care bărbatul o credea vergură. Motivul acestora este fiindcă în incisa: „afară de cuvântul de curvie”, în textul grecesc, ca și în cel românesc, e pus cuvântul *πορνεία* = curvie, iar nu cuvântul *μοιχεία* = preacurvie. Așa că înțelesul ar fi următorul: Oricine își va lăsa muierea sa, afară de cuvânt de curvie (*πορνεία*), când adică muierea crezută vergură, de fapt nu e vergură — și va lua alta, preacurvește. În cazul acesta, precum vede oricine, ar fi vorba despre o căsătorie condiționată, care ar înceta de a fi căsătorie, neverificându-se condiția pusă.

Alții, pornind dela același cuvânt *πορνεία* = curvie, vreau să vadă în locul acesta o căsă-

torie nelegiuită, un concubinată, când adică ar trăi împreună, ca în căsătorie, două persoane de altcum libere, cari însă nu se pot căsători din cauza unei piedici nimicitoare de căsătorie. Așa că, ar fi vorba despre desfacerea concubinatăului, și cuvintele de mai sus s'ar ceti în modul următor: oricine își va lăsa muierea sa, afară de cuvânt de curvie, când adică liberi fiind amândoi, curvește cu ea în căsătorie nelegiuită — și va lua alta, preacurvește.

Necazul e că aceste două interpretări nu desnoadă nodul, ci îl taie, și pe lângă aceea, dacă ele pot explica partea primă a cuvintelor Domnului Hristos nu sunt în stare să explice partea a doua.

De aceea să examinăm celelalte interpretări și păreri, cari, în inciza: 'afară de cuvânt de curvie' văd *adulterul ce s'ar comite în căsătorie*.

Interpretările acestea încă sunt mai multe. Și anume: *cea dintâi* este, că Mântuitorul n'ar voi să trateze atunci chestia adulterului, că adică ce să se întâmple cu căsătoria când unul din soți adulterase? Așa că, cuvintele din chestiune ar trebui cetite în modul următor: oricine își va lăsa muierea sa — afară de cuvântul de curvie, cu care nu mă ocup acum, și va lua alta, preacurvește. Dar și explicarea acesta suferă de acelaș defect, că nu desnoadă nodul, ci îl taie.

Tocmai pentru aceea să examinăm acum păreri și explicări cari privesc dificultatea în față și vreau să o rezolve.

Toate interpretările acestea văd în cuvintele: 'afară de cuvânt de curvie' adulterul muierii; iar în celelalte cuvinte ale Mântuitorului văd învâțatura lui referitor la deslegarea chestiunii.

Pe când însă unii, în cuvintele des citate văd permisia de divorț perfect, dând voie bărbatului, ca să-și lase muierea adulteră și să ia alta, pe atunci alții văd în aceleași cuvinte numai divorț imperfect, dând voie bărbatului să-și lase muierea adulteră (despărțirea de pat și de masă), dar fără să-i dea voie să ia alta.

Interpretarea primă n'are nevoie să o susțin eu, ea e susținută de d-voastre, aproape de toți. Să vedem, deci, dacă se poate susține, cel puțin ca probabilă, explicarea a doua, despre divorț imperfect (despărțirea bărbatului de femeia adulteră, dar fără să se căsătorească cu alta).

Să cetim din nou cuvintele Mântuitorului: 'oricine își va lăsa muierea sa, afară de cuvânt de curvie, și va lua alta, preacurvește; și cea ce va lua pe cea lăsată, preacurvește'.

Părtinitorii interpretării despre divorț imperfect văd în cuvintele 'afară de cuvânt de curvie', nu o excepție, când adică ar fi iertat să-și lase femeia adulteră și să iei alta, ci o *propoziție eliptică*.

Propoziții eliptice se numesc acele propoziții secundare, cari se intercalează într-o propoziție principală, omițându-se o parte din ele, ca subînțeleasă. Spre pildă. Toată suflarea, afară de cea nerațională, dacă păcătuiește, e vrednică de pedeapsă.

Aci s'au intercalat în propoziția principală cuvintele: 'afară de cea nerațională', cari însă nu formează o excepție — ca și când s'ar zice că suflarea nerațională, dacă ar păcătui, n'ar fi vrednică de pedeapsă —, ci o propoziție eliptică, din care s'au omis, ca subînțelese, cuvintele: 'care nu poate păcătui'. Și astfel propoziția întreagă ar suna în felul următor: Toată suflarea, afară de cea nerațională — care nu poate păcătui — dacă păcătuiește, e vrednică de pedeapsă.

Așa, că părtinitorii divorțului imperfect, cari văd în cuvintele 'afară de cuvânt de curvie', o propoziție eliptică, desfac în două permisii dată de Moisi pentru divorț: a) lă-

sarea muierii adultere și b) luarea altei femei. Mântuitorul ar concede partea primă din permisia lui Moisi — lăsarea sau părăsirea femeiei adultere, cum permitea și sf. Apostol mai sus I Cor. 10, 11 ar denega însă partea a doua: luarea altei femei. Și atunci cuvintele des pomenite s'ar ceti în modul următor: 'oricine își va lăsa muierea sa, afară de cuvânt de curvie — când este iertat a lăsa muierea — și va lua alta, preacurvește; și cel ce va lua pe cea lăsată, preacurvește'. Și dacă am omite acum cu totul propoziția eliptică, care face atâtea dificultăți, ar rămânea numai propoziția principală: 'oricine își va lăsa muierea sa și va lua alta preacurvește, și cea ce va lua pe cea lăsată, preacurvește', întocmai pe cum e la evangheliștii Marcu și Luca.

Că explicarea aceasta, cu propoziție eliptică, despre divorț imperfect, e posibilă, nu o poate contesta nimeni, fiindcă nu e nici un motiv, care să o facă imposibilă. Chestia e, dacă ea e și probabilă.

Cu permisiunea d-voastre sper să dovedesc, că această explicare sau interpretare e probabilă, mărginindu-ne, bineînțeles numai la textele din sf. Scriptură. Iată motivele:

a) Domnul Hristos anunță, că 'cel ce va lua pe cea lăsată, preacurvește'. Deci, dacă cea lăsată de bărbat nu se poate mărita după altul, fiindcă atunci ar fi preacurvă; e limpede, că căsătoria ei cu bărbatul, care o lăsase, nu s'a desfăcut prin părăsirea ei de către bărbat. Și argumentarea aceasta are valoare, și încă mai mare, și pentru femeile părăsite de bărbați pentru adulter. Căci, după cum ziceam mai sus, dacă numai femeile lăsate de bărbați pentru adulter, s'ar putea mărita, atunci ar fi mai bună condiția acestora, decât a femeilor părăsite din alte motive, ori din răutatea bărbaților. Lucru care nu se poate admite.

b) Din cuvintele, cari premerg acestor cuvinte, și anume din cuvintele, prin cari Mântuitorul restituie căsătoria în starea ei dela început, indisolubilă: 'Ce a împreunat Dumnezeu, omul să nu despărță'; 'Moisi după învârtoșarea inimii voastre a dat voie să vă lăsați muierile voastre; dar din început n'a fost așa'. Căci, dacă prin cuvintele acestea Domnul Hristos enunță indisolubilitatea căsătoriei creștine, El nu poate să-și contrazică îndată, dând voie de divorț.

c) Din cuvintele apostolilor, cari urmează imediat după descitatele cuvinte: '(oricine își va lăsa muierea sa, afară de cuvânt de curvie, și va lua alta, preacurvește și cea ce va lua pe cea lăsată, preacurvește)'. Apostolii auzind cuvintele acestea, zic Mântuitorului: 'dacă așa este pricina omului cu muierea, nu este de folos a se însura'. Nemulțumirea aceasta a Apostolilor n'ar avea înțeles în cazul când Domnul Hristos ar fi permis divorțul în cazul adulterului, căci atunci Mântuitorul ar fi fost mai mult ori mai puțin de părerea școlii lui Șamai. Are însă înțeles nemulțumirea, în cazul când în cuvintele des repetate nu e vorbă de divorț perfect; ci numai de divorț imperfect: lăsarea muierii adultere, dar fără a lua alta. Și, e bine să notăm, că Apostolii erau de față și din vorbe și din gesturi puteau să înțeleagă mai bine, înțelesul cuvintelor Domnului Hristos, decât noi, cari avem la îndemână numai câteva cuvinte.

d) Din textele paralele, cari tratează acelaș obiect. Evangheliile, cum spuneam, s'au scris independent una de alta, una nu presupunea pe cealaltă. Așa că fiecare evanghelie formează un întreg bine rotunjit, pentru scopul pentru care s'a fost scris, și între ele nu poate fi contradicție. Or, în cazul când la Mateiu cap. 19, stih 9 s'ar da voie de divorț perfect, atunci ar fi contradicție între el și ceilalți evangheliști, cari absolut nu admit divorțul. Nu

este însă contradicție, din contră este acord deplin, chiar și în cuvinte, dacă textul dela Mateiu 19, 9 se interpretează despre divorț imperfect. În Cap. 19, 9 s'ar propune deoparte indisolubilitatea absolută a căsătoriei; de altă parte divorțul imperfect, adică părăsirea muierii adultere, fără permisiunea de a lua alta.

'Oricine își va lăsa muierea sa, afară de cuvântul de curvie (când este iertat a lăsa muierea, dar fără a lua alta), și va lua alta, preacurvește; și cea ce va lua pe cea lăsată, preacurvește'.

Acelaș lucru: indisolubilitatea căsătoriei și divorțul imperfect, îi aveam, pe cum am văzut și la sf. Apostol Paul I. Cor. 7, 10—11: 'Mueirea de bărbat să nu se despărță; iar de se va despărți, să nu se mărite, sau să se împace cu bărbatul său'.

Indisolubilitatea căsătoriei o aveam apoi la Apostolul Paul, Rom. 7, 2—3: 'Femeia cu bărbat, legată este de lege cu bărbatul, cât trăește el... drept aceea trăindu-i bărbatul ei, preacurvă se chiamă, de va fi cu alt bărbat'.

Tot indisolubilitatea absolută a căsătoriei o aveam și la evangheliștii Marcu și Luca, și încă cu aceleași cuvinte dela Mat. 19, 9, dacă aci s'ar omite propoziția eliptică: 'Oricine își va lăsa muierea sa și va lua alta, preacurvește cu dânsa. Și muierea de-și va lăsa bărbatul și se va mărita după altul, preacurvește', zicea Sf. Marcu 10, 11—2. Iar sf. Luca adăuga: 'Tot cel ce își lasă muierea sa și ia alta, preacurvește, și tot cel ce ia pe cea lăsată de bărbat, preacurvește' (16, 18). În urmă am avea divorțul imperfect la Mateiu 5, 32: 'Tot cel ce își va lăsa femeia sa, afară de cuvântul de curvie, o face pe ea să preacurvească'.

Iată consonanța admirabilă și absolută între evangheliști, dacă Mat. 19, 9 se explică despre divorț imperfect.

Alți autori sacri, cari să vorbească despre desfacerea ori nedesfacerea căsătoriei nu sunt decât Sf. Paul I, Cor. 7, 12 când vorbește despre desfacerea căsătoriei dintre necreștin și creștin, dând sfat părții creștine, să nu se despărță de partea necreștină. Noi însă am tratat despre căsătoria încheiată între doi creștini; iar nu despre căsătoria încheiată în necreștinătate și când unul din soți s'a întors la legea creștină. Desfacerea căsătoriei dintre creștini și necreștini se numește privilegiul paulin.

Din cele spuse până aci, cred, că am dovedit, d-lor senatori, că interpretarea care în cuvintele Mântuitorului dela evanghelistul Matei, vede numai un divorț imperfect, dacă nu e mai mult, e cel puțin probabilă. Noi însă nu ne putem mulțumi cu probabilități, nouă ne trebuie *certitudine*.

Și pentru că să poată ajunge la această certitudine, păr. mitropolit pilduind cu hotărârile pe cari le aduce în materii dubioase de natură civilă Curtea de casație, supremul for în aceste materii, continuă pe cum urmează:

'D-lor senatori, fiind vorba de interpretarea acestei legi dumnezeiești nu omenești, eu nu mă voiu provoca la interpretări particulare, cum ar fi interpretările sfinților părinți, ci mă voiu provoca la întreprinderile Curței de casație, cari sunt decretale sau canoanele sinoadelor.

Aș putea să mă provoc și la sfinții părinți, nu întrucât ei sunt canoniști ori dogmatiști, ci întrucât sunt martori și transmițători ai credinței bisericesti, în care caz ei nu spun păreri lor, ci credința bisericii, dar nu o fac.

Ei bine, d-lor fiind vorba de canoane, sinoadele nu o dată tractară despre căsătorie, punând piedeci, și decretând indisolubilitatea ei. În paranteză fie zis și în interesul adevărului, hotărârile din canonul 72 al sinodului din Trulla, despre care vorbește dl raportor, fuseseră luate aproape în aceeași formă și în

canonul 14 al sinodului IV ecumenic dela 451. Or, deși sinoadele statorcesc în zeci și aproape sute de canoane piedeci de căsătorie și opresc divorțul sau desfacerea perfectă a căsătoriei, totuș nu este un singur canon, subliniez *un singur canon*, care să admită că în caz de preacurvie ar fi iertat să lași femeia și să iei alta.

Nu există un singur canon, care să spuie acest lucru. Din contra toate canoanele spun că nu e iertat să se desfacă căsătoria.

Legile, cari permit desfacerea căsătoriei creștine sunt legile civile: legile împăraților; acestea admit divorțul. Și cine voiește să le cunoască, n'are decât să le cetească aci sub incinta noastră în biblioteca facultății de drept.

Acolo va găsi *Corpus juris civilis* în diferite ediții a lui Osenbrün, Emil Hermann, etc. Acolo va găsi 'Novelele' lui Justinian și ale altor împărați, toate, toate, legi civile, pe cari se bazează praxa bisericeii ortodoxe în admiterea divorțului. Repet, nu e un singur canon bisericesc care să admită divorțul în caz de preacurvie.

Am spus acest lucru, d-lor senatori, cu voce ridicată și-l repet din nou. După dreptate s'ar fi cuvenit ca dl raportor să se fi provocat la canoane, când ne învinovăța de interpretare greșită și să nu-mi lase mie sarcina să dovedesc că nu există nici un canon care să admită divorțul în caz de adulter. Cu toate acestea, voi lua asupra mea această sarcină.

Am aci tomul 104 din Patrologia greacă, ediția lui Migne. În el se cuprinde între altele, Syntagma canoanelor și Nomocanonul lui Fotie, în două limbi: grecește și latinește. Învățatul patriarh alesese diferitele canoane, cari tratau, despre acelaș obiect și le-a grupat după diferitele chestiuni, pe cari le trată.

În urma canoanelor adause și diferitele legi împărătești, cari se refereau la aceeaș chestiune. Motivul acestei proceduri îl spune el însuș în precuvântare (l. cit. 438), când zice că aceasta a făcut-o atât pentru memorie, cât și pentru constatarea deplină a lucrurilor.

Or, patriarhul Fotie, în Syntagma canoanelor, la titlul XIII, cap. IV, tratează despre aceia cari fac divorț și în acest scop se provoacă la următoarele canoane: Canonul 5 apostolic; canonul 14 al sinodului din Gangra; canon 102 al sinodului din Cartagena, care înă în Pidalion e sub numărul 113 respective 107; canonul 87 al sinodului din Trulla și la canoanele 9, 35, 48 și 77 ale sfântului Vasile M. La aceste canoane ale patriarhului Fotie eu aș mai adauga alte canoane, la cari se provoacă alți părtinitori ai divorțului și anume: canonul 8 din Neoesarea și canoanele 3 și 39 ale sfântului Vasile. După acestea patriarhul Fotie adaugă decretul și novelele împărătești despre divorț.

Păr. mitropolit analizează apoi, fiind controlat din partea raportorului legii canoanele acestea, arătând, că într'adevăr nici biserica orientală n'a cunoscut desfacerea căsătoriei. Textul unor canoane (ca bunăoară can. 48 apostolic și can. 14 dela Gangra) a fost atât de convingător, încât un senator s'a ridicat și a spus în numele tuturor, că „întreg Senatul este convins că de fapt nu există nici un canon care să permită divorțul“.

... Și cu toate acestea, și su toate că păr. mitropolit a mai stărut într'o a doua ședință din punct de vedere curat social și psihologic asupra inconvenientului și a pagubelor de neșpus pentru familie și țară, cari rezultă din instituția divorțului, proiectul de lege propus de guvern, a fost admis cu 70 voturi contra 6.

Dar dacă Senatul n'a voit, din motive cari nu impoartă acum, să tragă concluziile firești din premise atât de indiscutabile, să sperăm că credincioșii bisericii noastre se vor lăsa mai ușor capacitați din partea preoțimeii noastre, care va ști să utilizeze cât mai deplin materialul indicat în această frumoasă vorbire.

Revistă bisericească.

Din Gherla ni-se anunță, că în zilele de 10—12 Aprilie s'au ținut obișnuitele *exerciții spirituale* pentru cîerul gremial și elevii seminariilor. A participat la aceste acte de pietate și reculegere sufletească și păr. episcop Iuliu Hossu.

Tot din eparhia Gherlei aflăm, că *misiunile populare* ținute în 7—9 Aprilie în frunțașă comună Ilva-mare au avut un rezultat foarte frumos. Predicile rostite de preoții din jur, în frunte cu păr. canonic Dr. Victor Bojor au adus sute de penitenți la scaunul mărturisirii, așa că cei 7 preoți abia joiu să satisfacă tuturor cererilor. Întăriți în credință și hotărâți la o adevărată vieță creștinească credincioșii noștri din Ilva desmint categoric svourile ce s'au răspândit privitor la rătăcirea pocăită ce și-ar fi ridicat capul mai stăruior în părțile acelea.

Cu același bun rezultat s'au ținut și *misiunile aranjate de reuniunea noastră arhidiecezand*: în parohiile Nandra (protopopiatul Murăș-Uioarei) și Vad (vicariatul Făgărașului). Ele au avut loc tot în zilele de 7—9 Aprilie, fiind ținute la Nandra din partea păr. Dr. Ioan Sâmpăleanu, iar la Vad din partea păr. Dr. Alexandru Rusu, ambii profesori ai academiei noastre teologice. Preoții din jur au ajutat în ambele locuri la serviciile divine și cu deosebire la ascultarea mărturisirilor, lăsând poporul în convingerea, ca atari băi sufletești sunt cele mai sigure căi ale unei vieți creștine, care să iasă din făgașul tradițiilor de subconștiință moștenită dela părinți, și care lucrând la lumina unei noue conștiințe, este neasămănat mai statornică în bine.

»Albina« din București anunță, că *bulele noilor episcopi* dela Oradea-mare și Lugoj au sosit dela Roma zilele acestea. În urma acestora Preasfințitul episcop Valeriu își va ocupa curând după Paști noua eparhie a Orășii, rămânând ca episcopia Lugojului să fie cărmuită până la instalarea noului titular prin un vicar capitular.

Sosind bulele dela Roma, *cansacrarea întru episcop a Preasfințitului Alexandru al Lugojului* se va face în timpul cel mai scurt cu putință. După informațiile ce avem, ea va avea loc la sărbătoarea tuturor sfinților, Dumineca primă după Rusale.

Noul prelat papal, păr. Ioan Ivașco dela Gherla se trage din o frunțașă familie din Maramurăș. Născut în anul răsămiriței 1848 în comuna Ieud, tinărul Ivașco și a făcut studiile în Oradea mare. După absolvarea teologiei în 1873 ajunge preot în Apșia de mijloc, iar peste puțin în Sighetul Marmășiei, unde păstorește 18 ani. La demnitatea de canonic a fost ridicat în 1896, dedicându-se în Gherla cu trup cu suflet chestiunilor de administrație a fondurilor eparhiale. Din 1902 păr. Ivașco îngrijește de bunul mers al mănăstirii dela Nicula, un însemnat centru de viață religioasă pentru părțile acelea. Azi este prepozitul capitlului și vicarul general al întinsei eparhii dela Gherla.

»L'Osservatore Romano« anunță că d. Pennescu, ministrul României la Vatican, a fost primit Miercuri în 5 Aprilie în *audiență privată* din partea sfântului Părinte Piu al XI-lea.

O minunată serbare a fost în Vatican ziua de 2 Aprilie, când Mgr. Verdi, secretarul s. Congregații a Riturilor, a citit în fața sfântului Părinte și a unui public foarte ales *Decretul de recunoaștere a virtuților în grad eroic ale venerabilei servitoare alui Dumnezeu Terezia Eustochio Verzeri*, fundatoarea congregației de femei »Sacré-Coeur«. Din acest prilej sf. Părinte a ținut o preafrumoasă cuvântare de preamărire a virtuților acestei »mulier fortis«, care »a știut să ridice virtutea creștină la o splendoare atât de vie, atât de frumoasă și atât de promițătoare«. — Cuvântul acesta al Papei sperăm să-l putem da într'un bogat rezumat, în unul din numerii viitori ai acestui organ.

Se anunță, că curatorii bibliotecii bodleyane din Oxford, vicecancelarul universității și mai mulți profesori ilustri de acolo pregătesc o *frumoasă surpriză pentru sf. Părinte al Romei*, primul Papă, care a studiat și la universitatea din Oxford.

Conform dispozițiilor statutului organic șagunian *sinoadele ordinare ale eparhiilor ortodoxe ardelenne* se vor ținea în 17 Aprilie c. (Dumineca Tomii). Convocătoarele au și apărut prin erganele oficiale ale eparhiilor.

Prin o horărire mai recentă a Consistorului arhiepiscopesc din Sibiu s'a decis *înființarea unei fabrici de lumânări de ceară curată*, care să poată satisface trebuințelor întregii eparhii. Ea se va face în Sibiu.

Șăptămâna politică.

Miercuri în 12 Aprilie s'a închis *sesiunea extraordinară a corpurilor legiuitoare*, cari nu se vor mai întruni până în 15 Noemvrie, când se va deschide sesiunea anuală ordinară.

— Ținând două, și în ultimele zile chiar câte trei ședințe la zi, în această scurtă sesiune (deschisă abia la 27 Martie) s'au votat toate legile, pe cari guvernul le-a aflat de urgente. Amintim între acestea: indemnizarea de a se putea lucra și pe mai departe cu bugetul de pe exercițiul trecut, o reglementare provizorie a legii chiriilor, unificarea ministeriilor agriculturii cu acela al domeniilor și, firește, între cele dintâi, răspunsul la Mesaj, care s'a și predat M. Sale Regelui din partea ambelor corpuri legiuitoare.

— Cu excepția ședințelor în cari s'au discutat „validările“, când opoziția a ținut să desvălească toate ilegalitățile săvârșite în alegeri, munca parlamentului a fost mai mult o formalitate, fiindcă afară de gruparea Iorga—Take Ionescu, cari abia numără câțiva reprezentanți, *întreagă opoziția românească s'a retras din parlamentul, pe care nu-l recunoaște*.

— Toată lumea așteaptă acum cu înțeleasă încordare activitatea extraparlamentară, la care se va deda opoziția unită. Inceputul ei se va face prin *adunarea partidului național dela Alba-Iulia*, al cărei termin încă nu s'a fixat. Ea se va ținea îndată ce boala prezidentului Maniu va permite aceasta. Lupta promite a fi de o violență extraordinară, fiindcă se dă nu numai pentru răsturnarea guvernului, ci și pentru disolvarea parlamentului. Iar aceștia nu înțeleg să se ducă, ci amenință chiar cu rețorziuni din cele mai strașnice.

— De curând s'a ținut în București sub prezidenția inginerului Gh. Popescu, secretarul general al ministerului de comunicații, *conferința internațională a Dunării*, la care au participat delegații tuturor statelor riverane. Discuțiile nu au privit regimul politic al Dunării, care pare a fi definitiv aranjat, ci chestiuni de ordin tehnic și administrativ, cari urmăresc punerea în valoare a transporturilor pe Dunăre până la cele mai mari foloase posibile. Hotărârile luate cu bun acord vor fi supuse spre aprobare comisiunii plenare a Dunării în Bratislava.

— Neasămănat mai importantă decât aceasta, este *conferința internațională dela Genova*, care s'a deschis în 10 Aprilie sub prezidenția prim-ministrului italian de Facta. Privirile lumii întregi sunt ațintite azi asupra acestei conferințe, la care participă delegații alor 28 de țări. Intruniți cu gândul hotărât de-a face tot posibilul ca atmosfera încărcată a Europei și stările economice insuportabile din lumea întreagă să ia o altă înfățișare. Delegația română e prezidată de d. I. C. Brătianu. Șansele de reușită nu sunt tocmai mari, dar până acuma nu s'a produs nici un moment care ar putea provoca eșuarea rezolvirii grelelor probleme dela ordinea zilei.

— Pentru a crea un fapt împlinit, care să nu mai poată fi discutat la Genova, Franța și Anglia s'au grăbit să ratifice *unirea Basarabiei cu regatul român*, sigilând astfel pentru totdeauna frumosul rezultat al stăruințelor din 1920 ale dlui Dr. Alexandru Vaida-Voevod.

— *Mișcările de autonomie din Croația*, provocate în mare parte prin lipsa de tact a guvernului sârb, au luat o înfățișare foarte serioasă. Deputații Croației și Slavoniei, cari nu recunosc constituția votată fără concursul lor, s'au adresat acum conferinței din Genova, unde se speră că se va găsi un modus-vivendi care să nu provoace o desbinare a Jugo-Slaviei.

— Tot dela Genova așteaptă și *Ungaria* o definitivă aranjare a viitoare ei forme de stat. Legitimistii ar dori să ridice pe tron pe Otto, fiul mai mare al Zitei, dar sunt puține nădejdi să poată isbuti cu planul acesta.

Știri mărunte.

Hristos a înviat! Tuturor prietiniilor și cititorilor noștri le urăm din inimă: Sărbători fericite!

Personale. Sfântul Părinte Papa Piu al XI-lea a numit, la propunerea episcopului diecezean, pe p. canonic Ioan Ivașco, vicarul general al eparhiei gherlane, de prelat papal, acordându-i toate favorurile și prerogativele împreunate cu această înaltă distincție.

— P. V. Ordinariat al eparhiei gherlane a numit pe p. *Jacob Marga* de protopop actual al Cătcăului, pe p. *Alexiu Berinde* paroh-protopop on. în Seini de arhidiacon onorar; iar de protopopi onorari: pe p. *David Deac*, cassier la adm. capitulară, pe p. *Alexandru Pop*, paroh în Apa, pe p. *Simeon Balea* paroh în Săpânța, pe p. *Alimpu Coste*, paroh în Ceheiu și pe p. *Dr. Alexandru Ciplea*, profesor de religione la liceul din Năsăud. Acelaș a numit pe p. *Ioan Rusu* de paroh în Mititei; pe p. *Ștefan Papp* de paroh la Călinești; pe *Ioan Câmpian* de adm. local la Poptelecul Silvaniei; pe p. *Ioan Pop* de adm. local la Pinctul român; pe p. *Liviu Hales* de adm. local la Sălmița; pe p. *Ioan Doboși* de adm. local la Bocicoel; pe p. *Iuliu Cheresteș* de adm. local la Purcăreș; pe p. *Teofil Pop* de adm. local la Nîmigea română; pe p. *George Tabără* de adm. local la Ciaba; și pe p. *Nicolae Doros* de cooperator în Sat-Șugatag.

— P. V. Ordinariat arhidiecezan a numit pe p. *Ioan Câmpian* de paroh la Iabenița (prot. Reghinului), pe p. *Romul Moldovan* de paroh la Veștem (prot. Sibiiului), pe p. *Ioan Baci* de adm. par. în Totelec (prot. Clujului), iar pe p. *Nonic Rusu* de adm. par. în Șaroșul-unguresc (prot. Diciosânmărtin).

Concurs. P. V. Ordinariat de Gherla publică, cu termenul de 20 Aprilie, respective 1 Maiu c., concurs la parohiile *Telciu* și *Apa de jos*.

— Pentru concursurile anunțate la parohiile împreunate cu oficiul de protopop al *Aindului* și *Brașovului* (arhidieceză) termenul este 10 Maiu, nu 1 Maiu, cum s'a scris.

Boala Principesei Elisabeta, moștenitoarea Greciei, continuă a fi foarte serioasă. De aceea M. S. Regina Maria a plecat dela Belgrad la Atena, unde va sta până după trecerea oricărui pericol. De asemenea a plecat de curând la Atena și fratele mai mare al principesei, A. S. R. principele moștenitor Carol.

Locale. Măine, în sârbătoarea sf. Paști, va predica în catedrală p. *mitropolit Vasile*, care va pontifica cu solemnitatea obișnuită și sf. liturghie, precum și invierea din zorii zilei. Luni, a doua zi de Paști, p. *mitropolit* va liturghisi și predica în biserica parohială din loc.

— Dumineca trecută p. *mitropolit Vasile* a conferit la nu mai puțin decât 20 de elevi ai seminarului nostru *tonsura clericală și ordul lectoratului*. În Joia mare a săvârșit sfințirea sf. mir și spălarea picioarelor, împreună cu minunatele denii de sara, iar Vineri sara s'a făcut serviciul înălțător al prohodului Domnului.

— Luni și Marți din săptămâna sf. Patimi, clerul gremial a ținut obișnuita *reculegere sufletească anuală*, sub conducerea p. Ștefan Roșianu, spirituașul clerului tinăr.

— *Trupa teatrală* de sub direcția dlui Victor Antonescu, societar al Teatrului Național, va începe în 25 Aprilie un nou turneu prin Ardeal. La Blaj va juca în 8 Maiu.

Moșiile fondurilor blăjene. D. Gavril Todica publică în numărul 14 (6 Aprilie) din *»Revista Economică«* din Cluj o nouă serie de *»paradoxe«* foarte interesante. Ele privesc mai mult chestiuni economice și financiare și de aceea ne mărginim să reținem numai următoarele șire: *»In biata noastră Românie ne-ar trebui mai întâiu școală și moravuri civilizate, apoi agri-cultură, industrie și comerț. Parlamen-tele noastre certărețe și demagogice, cred că e mai bine să conturbe desfășurarea normală a progresului social prin reforme agrare costisitoare și de aservire a țărănimii noastre, aplicând deci principiul conservării ignoranței în toată grozăvia lui. Căci ce însemnează a lega pe țăran de glie, în loc de a-i da mai întâiu lumina învățăturii? Ce însemnează, de exemplu, a parcela moșiile fondurilor blăjene, din cari se ajutau cu pâne sute de elevi săraci ai școlilor din Blaj, în loc ca instituția aceasta să se fi desvoltat și generalizat peste toată țara, în prima linie pentru copii țărănilor?«*

Pentru familia ex-împăratului Carol se fac acum din toate părțile mari intervenții, pentru ca să poată veni în Europa și mai ales pentruca să nu fie expusă la mizerii. Regele Altonso al Spaniei a cerut chiar și intervenția sf. Părinte Papa Piu al XI, care a și promis, că va lucra din toate puterile ca această rușine să fie scoasă din lume. Gazetele franceze sunt deosebit de favorabile cauzei ex-împărătesei Zita, care a rămas cu 8 copii (unul născut de curând) și constată, că dacă Wilhelm al Germaniei și Ferdinand al Bulgariei, cari desigur au fost cel puțin tot atât de păcătoși ca și Carol de Habsburg, pot să trăiască nejenafi și fără mizerii aici, în Europa, ar fi o revoltătoare nedreptate să se interzică aceasta pentru văduva și orfanii lui Carol.

Inmormântarea episcopului militar Dr. Vasile Saftu s'a făcut Dumineca trecută în Brașov cu o pompă extraordinară. O întreagă serie de cuvântări a reliefat calitățile frumoase ale inimosului luptător pentru lumină și dreptate, iar armata cu fanfara ei a împrumutat cortegiului funebru un fast deosebit. P. *mitropolit Vasile* a fost reprezentat la înmormântare prin protopopul Moise Brumboiu.

Cum se discută la noi. E vorbă de *»revoluționarismul«* nostru, lansat de bunul prietin în Hristos *»Telegraful Român«* din Sibiiu. Răspunsul nostru s'a dat în Nr. 12 al acestui organ, și pe urma lui ne așteptam. credem cu tot dreptul, că ceice conduc organul oficial al mitropoliei sibiene să aibă bunul simț și să retraceze cele scrise cu atâta răutate, ori... măcar să tacă. Dar onestitatea se vede că nu este în firea acestor domni, căci iată ce se poate citi apropos, într'un număr mai nou al *»Telegrafului«*: *»Nu suntem revoluționari, declară Unirea blăjană, la observarea ce i-se face din mai multe părți, că propagă — poate fără să voiască — idei de revoluție și de discreditarea dinastiei. Protestând împotriva părerii acesteia, organul bisericesc-politic al mitropoliei dela Blaj (!) continuă să amestece Coroana în luptele de partid, când repetă mereu: »insuși Coroana a pierdut mult din strălucirea pe care a avut-o.« A scrie astfel este — după părerea noastră — a nu cumpăni greutatea vorbei tipărite«. — Din aceste șire, cari ne prezintă intenționat ca un *»organ al mitropoliei din Blaj«,* deși bine se știe că suntem un organ neoficial și cu totul independent, lipsește și cea mai elementară bunăcredință, așa că d. Dr. G. Proca nu ne va lua în nume de rău, dacă pe viitor vom căuta să evităm orice discuție serioasă cu gazeta pe care o conduce.*

Încă odată Dr. Pățureanu, și pentru ultima dată. Dovedindu-se prin cercetările oficiale inutilitatea și chiar nocivitatea serului său, *»Monitorul Oficial«* publică mai nou un ordin al direcției generale sanitare, prin care oprește pe acest doctor fără de suflet să mai anunțe și recomande serul său prin gazete, placate, broșuri și altele. — Și când te gândești, că s'au găsit într'o vreme oameni, cari aminteau că *»nu mai moare nime de tuberculoză!«*

† **P. Ioan Cheresteș**, fostul paroh în Sântioana (eparhia Gherlei) s'a stins la 4 Martie c. în anul 67 al vieții și 43 al preoției sale. Odihnească în pace.

† **P. George Moldovan**, fost paroh în Căianul mic, s'a stins la 12 Martie, în anul 78 al vieții și 38 al preoției sale cinștite. Dumnezeu să-i facă parte cu dreptii!

Hristos a înviat!

El are însă resunetul cuvenit : numai în sufletul acelor :

Cari au semnat □ □ □

ori

□ □ vor semna de acum

Actii
„Sf. Unire“

☉ Grăbiți și răspundeți : ☉
Adevărat a înviat!

„VULTURUL“ bancă pentru credit și economii, societate anonimă în Diciosânmărtin.

Convocator.

P. T. Domnii acționari ai institutului „VULTURUL“, bancă pentru credit și economii societate pe acții, Diciosânmărtin, se invită cu toată onoarea în sensul §. 22 și următorii din statute

la a XV-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în Diciosânmărtin, la 30 April st. n. a. c. la 2 ore p. m. în localul institutului.

OBIECȚELE SUNT:

1. Raportul consiliului de administrație, raportul comitetului de cenzori, bilanțul și darea absolutului, distribuirea profitului curat și a sumei destinate spre scopuri culturale și de binefacere și fixarea marcelor de prezență pe 1922.

2. Alegerea alor 3 membri ai consiliului de administrație.

3. Urcarea capitalului societar și schimbarea §. 5. din statute

Domnii acționari, cari voesc a participa la adunare, sunt rugați a-și depune la cassa institutului nostru. sau la institutele membre ale Solidarității, acțiunile, eventual documentul de plenipotență până la 27 April, 12 ore din zi.

Diciosânmărtin la 8 Febr. 1922.

„Vulturul“
bancă pentru credit și economii, societate anonimă.

Bilanț pe anul al XV-lea de gestiune 1921.

Active.	Conto	Bilanț.	Passive.
Cassa în numerar	346,154.69	Capital societar	300,000.—
Cambii de bancă	482,827.50	Fond de rezervă	115,000.—
Imprumuturi hipotecare	39,517.50	„ „ penziune	35,000.— 150,000.—
Depuneri la B.-Pesta	18,283.68	Depuneri spre fructificare	2,117,348.70
Efecte	85,210.—	„ în Cont curent	184,527.32 2,301,876.02
Realități	40,000.—	Depozite	256,472.93
Conturi curente cu acoperire	1,691,119.61	Diverse conturi creditoare	62,292.65
Debitori cu acoperire de cecuri	355,662.30	Interese transitoare	12,000.—
Diverse conturi debitoare	73,338.52	Profit curat	49,517.20
	<u>3,132,158.80</u>		<u>3,132,158.80</u>
Eșite.	Conto Profit și Perdere.		Intrate.
Interese la depuneri spre fruct.	88,568.13	Interese dela cambii	59,356.38
Salare: plata funcționarilor, direcțiunii și a comitetului de supraveghere	49,900.—	„ „ împrumuturi hipotecare	5,285.—
Spese curente	25,308.66	„ „ Cont Curent	148,104.26
Marce de prezență	825.—	„ „ Efecte	4,607.— 217,352.64
Porto postal	2,400.25 78,433.91	Proviziuni	7,548.77
Contribuție după depuneri	9,382.17	Chirie	1,000.—
Profit curat	49,517.20		
	<u>225,901.41</u>		<u>225,901.41</u>

Diciosânmărtin, la 8 Februar 1922.

Alexandru Maier m. p.
director.

George Todoran m. p.
contabil.

Victor G. Maier m. p.
președinte.

DIRECȚIUNEA:

G. Săbău m. p.
v.-președinte.

G. Simon m. p.

Nicolau Frâncu m. p.

Dănilă Boilă m. p.

Ioan Bâdea m. p.

Ioan Baia m. p.

Iuliu Laslo m. p.

Subsemnatul comitet am examinat contul prezent și l-am aflat în deplină regulă și în consonanță în registrele institutului purtate în bună regulă.

Diciosânmărtin, la 8 Februar 1922.

COMITETUL DE SUPRAVEGHERE:

Nicolau Todoran m. p.

A. C. Domșa m. p.

Augustin Chețianu m. p.

Coman Petru m. p.

Todor Vasii m. p.

Raportul comitetului de cenzori.

Onorată adunare generală!

Avem onoare a Vă raporta, că în înțelesul legii comerciale și a statutelor institutului în anul 1921 de mai multe ori am făcut reviziune la institutul „Vulturul“ peste toate afacerile și în totdeauna am constatat punctualitate și ordine.

Valorile și documentele institutului toate sunt în consonanță cu inventarele și sunt bine grigite și în loc sigur așezate.

Examinând bilanțul, contul profitului și al pierderilor și confruntându-le din poziție în poziție cu cărțile principale și auxiliare, precum și cu estrasele referitoare, le-am aflat exacte și conduse în sensul legii comerciale și a statutelor institutului.

Venitul curat de 49,517.20 Lei este real, prin urmare ne alăturăm și noi la raportul direcțiunii și propunerii aceleia referitor la împărțirea lui, rugându-vă să binevoiți a ne da absolutul atât nouă, cât și consiliului de administrație pe anul de gestiune 1921.

Diciosânmărtin, la 8 Februarie 1922.

COMITETUL DE CENZORI.